

163 EN RIGTIG BADDARE.

Saima n:o 50 12. XII 1844

Den olyckligt celebra Ankarström framställes för en obekant med de orden: »den der må du tro, är en riktig baddare». Samma rekommendation kan med skäl gifvas den på sednaste tid ryktbar blefna Insändaren i Åbo Tidning, den som anser lyckligast, att Finnarne få dela Chippevays och Irokesernas öde, d. ä. att de förgås till sista man »sammt mit» språk och nationalitet. Han har ännu en gång uppträdt i

10 nämnda blad för att oförgripligen förklara, att denna hans önskan är den mest patriotiska, och att dess rättmätighet ännu icke blifvit vederlagd af de Tidningar, som i saken yttrat sig. Till yttermera visso härå åberopar han sitt akademiska betyg, som lärer bevittna, att han är en »förståndig» man. Ehuru han käckt förmodar sanningslöshet hos Saimas redaktion, vilja vi icke draga denna hans försäkran i tvifvelsmål. Men då han sjelf funnit nödigt uppte bevis på sin förståndighet, hade det varit väl, om han kunnat prestera dem af annat slag än examensbetyg. Ty lexor glömmas ännu lättare än de läras, och ingen

20 kan vara säker, att Ins. har allt det förstånd i behåll, hvaraf han kunde fagna sig, då han lemnade Universitetet. Emellertid är det glädjande att se, att äfven han anser förstånd för en vara, hvaraf något hvar bör ega en portion. Något deraf hos honom kan man också misstänka af handgreppet att kalla all ifver för Finska språket »omstörtningbegär» och deraf, att han blyges nämna sitt namn.

164 KAN EN DUGLIG TIDNING I LANDET UPPSTÅ?

Saima n:o 50 12. XII 1844

Småsinnet, för hvilket allt öfver den egna ringa tillvaron är en omöjlighet, har äfven slagit sig ned öfver denna fråga, afvexlande med äcklig sjelfupphöjelse och förtydning af förhållandena. Man må tusende gånger lägga samma småsinne dess litenhet för ögonen, den kan dock lika ofta ropa till allmänheten: ser du något större? och flertalet af denna allmänhet, som hört dessa stora ord i decennier, lärer väl tveka, om något större och bättre kan finnas på jordens rund. I detta förhållande till allmänheten stå landets Tidningar. Man hörer dem

40 gifva gråtmilda försäkringar om sina ädla syften, djerft förklara det mest betydelselösa plockgods än för resonnerande artiklar, än för verldsvigtiga »reciter», åberopa utländska annonsblad, hvilka dem till stor tillfredsställelse fallit dem i händerna, sådana som de sjelfva ansett vara produkter af tryckeriernas sättare, försäkrande: den utländska tidningspressen är alldeles maken till H. T. till M. B. till B. T. o. s. v. Och faller någon gång en skymt af ruelse öfver dem, så är hvarje svepskäl, ja outransakliga förhållanden, hvilka de icke ens våga nämna, i deras händer ett bevis, att någon dugligare Tidningspress i landet icke

50 kan uppstå, d. ä. ett bevis på deras egen oöfverträfflighet.

Ett bland dessa försök att slå bort frågan om något bättre än den dagliga vattvällingen läses i Helsingfors Tidningar för den 21 Augusti. Vi hade i en artikel angående Tidningslitteraturen yttrat den tanke, att densamma endast genom medverkan af Universitetets män kan hinna någon betydenhet. Men då lätt inses, att redaktionen af ett mera omfattande blad redan fordrar sin man, så tillade vi till det anförda, att

någon yngre vetenskapligt bildad man borde ställa sig i spetsen för företaget och blott försäkra sig om »medverkan» af äldre och yngre akademiska lärare.

Man skulle gerna väntat, att ett sådant förslag bort omfattas åtminstone af öfriga publicisters välönskningar. Men endast H:fors Tidningar upptogo frågan till betraktande; och hurudant var väl härvid deras beteende? Ingen skulle ega medel att »riskera» företaget; ingen kunna »hålla ut dermed;» en förening af unga män skulle snart erfara »splittring och upplösning.» Vidare påstås intet blad med större utrymme »kunna bära sig», och bevisningen krönes med försäkran, att Saima ensam kunnat vinna debit genom redaktionens »namn,» men att äfven hon snart skall dö strädöden.

10

Men man ledes vid att framdraga detta landets publicisters skrala beteende, och den välsinnade läsaren skall säkert dela denna ledsnad. Utan tvifvel känner han likasåväl som vi behovet deraf, att landets Universitet eger någon organ, hvarigenom det står i förhållande till landets invånare, så att den högre vetenskapliga bildning, man hos dess medlemmar förutsätter, må kunna uttala sig inför nationen icke blott angående dennas förhållanden utan öfver hvarje den allmänt menliga bildningens angelägenhet. Väl må sträfvandet för vetenskapen anses för deras hufvudsakliga åliggande, och för nationens vinning, om de kunna påminna utlandet, att ett Finland finnes. Men en direkt verksamhet för egen nations andliga förkofran hindrar icke det förra, och man ser derföre samtidens utmärktaste vetenskapsmän icke hålla det under sin värdighet att skriva för bonden eller för handverkslärningen. Inskränkter sig ännu den vetenskapliga verksamheten till vanlig, i glömskans natt försjunkande akademisk litteratur, så bör hvarje tillfälle till en mera fruktbringande litterär verksamhet vara efterlångtad.

20

Nu finnas yttre omständigheter, hvilka för tiden motarbete inhemska skrifers spridande. Äfven en Tidskrift hinner till ett jmförelsevis ringa antal läsare. En Tidning deremot sprides lätt och väcker större nyfikenhet hos allmänheten, så att man icke åtnöjer sig med att efter årtal få låna den för att läsas. Omständigheterna inskränka dertill publicisten i vårt land i afseende å dagens händelser, och det är derföre jmförelsevis lättare att här finna läsare för allmännare afhandlingar, emedan dock allmänheten stundom retas af läshunger. Skall man nu tro, att landets Universitet icke eger namn nog att förskaffa en Tidning debit, icke förmåga nog att upprätthålla densamma? Och tillhör det dem, som draga detta i tvifvelsmål och förklara för förfluet hvarje förslag att för landet vinna någon kunskap om detta universitet, tillhör det dem att »beteckna åsigter» såsom nedsättande för Universitets anseende, så snart dessa åsigter innehålla fordran på annat än förteckningar öfver examina i skollexor? Eller bör man icke till deras heder förutsätta, att de icke veta, hvad de tala. Ty intet mera nedsättande för Universitetet finnes väl, än att Helsingfors Tidningar och Morgonbladet äro de enda periodiska skrifter för allmänheten, som utgå ifrån universitetsstaden, och att dessa endast genom register på examina och examenskrifor underrätta samma allmänhet, att Universitetet ännu är vid lif. Att de ännu, såsom H:fors Tidningar, förhäfva sig öfver denna sin rol och prisa sig sjelfva såsom de rätta stolparne för Universitetets anseende, detta bör såsom sagdt af miskund tillräknas deras inskränkt-

30

40

50

Funnes icke denna, så skulle det icke undfalla H. T., i hvilket helt annat förhållande äfven till censuren ett blad skulle stå, hvars spalter

skulle undertecknas af Universitetets mest ansedda män. Det vore verkligen föga underligt, om en censor icke serdeles droge i betänkande att stryka det ena eller andra af det, som nu uppfyller Tidningarnes spalter. Men ett namn, som redan vunnit vetenskapligt anseende, bjuder annan aktning, och de åsigter, en sann vetenskapsman har att framställa, äro äfven af den art, att censorn lika lätt som hvarje annan kan räkna sig till det undervisade publikum. Likaså är det klart, att sådane mäns uppträdande skulle gifva Tidningspolemiken en annan färg, än den nu eger, då den sällan har att vidröra annat än ett oändeligt småsinne och dettas segslitna alster.

Men man säger: »större blad anses ej bära sig». Detta är helt enkelt en industriidkares vanliga jargon, för att utestänga medtäflan. Ty vid nuvarande prenumerationspris på Tidningarne lemna dessa en dryg behållning. T. ex. tryck och papper för H. T. kunna icke kosta öfver 700 R:1 S:r – man har för oss uppgifvit 1 700 B:co Assing. – Nu göra prenumerationen ungefär 1400, annonsafgifter¹ minst 400 R:1 S:r. Således lemna inkomsterna en behållning af 1 100 R:1 i S:r; i sanning en ganska god sportel för det besvär, ett sådant blads redaktion förorsakar. Saima för innevarande år kostar i papper och tryck 640 R:1 S:r och ger således ännu god behållning för redaktionen. Borgå Tidning gör jembförelsevis än bättre affärer. Härvid bör ännu besinnas, att tryckerierna i vårt land äro snart sagdt monopolier, och tryckningskostnaden därför mycket dyrare än t. ex. i Sverige. Men man bör hoppas, att i detta yrke skall införas åtminstone samma frihet som i all annan loflig industri. Och det är därför lika säkert, att den närvarande Tidningslitteraturen skall utträngas af en för allmänheten mindre kostsam, som att den bör utträngas »af en till innehållet dugligare.

Det talas derom, att Morgonbladet skulle komma att utvidgas. Så mycket mera tidsenlig anse vi denna vår förnyade påminnelse vara. Det behöfves blott att förskaffa bladet löfte om bidrag af aktade Universitetslärare, mot anständigt honorarium så väl för dessa som andra bidrag, att öppna bladet för annonser och icke utestänga feuilletonen, så skall prenumerationspriset saklöst kunna höjas med en R:1 Silfver, och en Tidning skall uppstå, som kan disponera öfver några andliga krafter. Men bladets egare eller disponent bör då vara en man, som tillika förmår afgöra öfver innehållet och till detsamma i något hänseende bidraga, en man, som icke anser det värdelöst att vinna välstånd såsom förläggare och börja denna bana såsom disponent af landets dugligaste Tidningsblad.

165 ROS OCH LILJA.

Necken. Poetisk kalender. 1845

Tjusande med gladt och enkelt skick,
Fast sin egen fägring de ej kände,
Ängens blommor två för vandrarns blick
Tedde sig och snart hans undran tände.

Rosens glöd den enas blomkind bär,
Uti liljans glans den andras spelar;

¹ Vi hafva då beräknat endast två spalter annonser, ehuru de i bladet vanligen upptaga öfver tre spalter.